

Position paper

Opmerkingen VNG bij het onderdeel Media van de begroting OCW

Op 3 december behandelt u het onderdeel Media, waaronder de lokale publieke omroepen, van de OCW-begroting. De VNG vraagt uw aandacht voor de streekomroepen:

- Stel voor de begrotingsjaren 2019 en 2020 elk € 6 miljoen beschikbaar om lopende pilots met vijftien streekomroepen in stand te houden.

Houdt de vijftien pilots met streekomroepen in stand

Ook in het medialandschap is sprake van concentratie van lokale omroepen, als manier om ook op lokaal niveau te kunnen blijven voorzien in een toereikend media-aanbod. Sinds 2012 werken NLPO¹ en gemeenten aan de omvorming van de meer dan 260 lokale omroepen naar 80 streekomroepen, waarin lokale omroepen samenwerken of zijn gefuseerd.

Er zijn inmiddels vijftien streekomroepen die als pilot project fungeren. Zij hebben de afgelopen jaren vaak extra ondersteuning van hun gemeenten ontvangen. De omroepen kampen met teruglopende reclame-inkomsten en hebben zelf geen mogelijkheden nog meer andere financieringsbronnen aan te boren. Daarom is een incidentele financiële bijdrage van twee jaar vanuit het Rijk noodzakelijk. Anders dreigt het zo breed gewaardeerde initiatief van vernieuwing en streekvorming in elkaar te storten, alle ambitie van omroepen, gemeenten en het kabinet zelf ten spijt. Er gaat in die situatie kostbare kennis verloren, want de pilots zijn proeftuinen voor de lokale omroepvernieuwing inclusief professionalisering en streekvorming elders.

Met een Rijksbijdrage van € 12 miljoen gedurende 2 jaar kunnen de pilots worden afgerond. De jaarlijkse kosten voor een instelling met een lokaal toereikend media-aanbod zijn becijferd op afgerond € 800.000,-. Hiervan kan gemiddeld 55% worden gedekt door de markt en de gelden in het Gemeentefonds. Het benodigde extra rijksgeld per instelling bedraagt daarmee circa € 360.000,-. Voor vijftien instellingen is dat in totaal € 5,4 miljoen per jaar. Daarnaast moet er gedurende de pilot rijksgeld aangewend kunnen worden voor promotie, ondersteuning, onderzoek o.a. naar bereik en evaluatie.

Voor de zomer van 2019 verschijnen er adviezen over de positie van de lokale publieke omroepen door de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Cultuur. We waarderen dat voor de langere termijn grondig onderzoek wordt voorzien maar de financiële positie van een groot aantal van de pilots is zodanig dat zij niet tot dat moment kunnen wachten. Gemeenten hebben tot op heden meer dan hun verantwoordelijkheid genomen; daarom vragen we nu het Rijk incidenteel bij te springen.

1 NLPO: Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen; OLON: Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland.

Achtergronden

Regeerakkoord onderschrijft belang professionalisering lokale omroepen

Gemeenten herkennen zich in de media-passages van het Regeerakkoord. De komende periode werkt het kabinet aan voldoende onafhankelijk journalistiek aanbod op lokaal en regionaal niveau. Samenwerking (publiek en privaat) op lokaal en regionaal niveau wordt bevorderd. Op lokaal niveau worden ook volgens het Regeerakkoord steeds meer streekomroepen gevormd. Omdat dit bijdraagt aan de professionalisering, beraadt het kabinet zich op de wijze van organisatie en financiering van de lokale omroepen.

Wij zijn verheugd dat minister Slob voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media en minister Ollongren van BZK in een Bestuurlijk Overleg met de VNG en NLPO/OLON op 15 november jl. de transformatie thans als een gezamenlijke opgave van Rijk en gemeenten beschouwen. Het gaat om de vorming van journalistiek aangestuurde publieke media-instellingen, zijnde vernieuwende streekomroepen, actief op platforms zoals radio, televisie, internet en sociale media. Eerder, bij brieven van 25 juni en 5 juli, zegden beide bewindspersonen al toe met de VNG in gesprek te gaan over de wijze waarop de regionale en lokale media versterkt kunnen worden. Daarbij zal mede ten behoeve van de lokale democratie worden ingezet op de vorming van streekomroepen en zal een impuls voor de onderzoeksjournalistiek worden gegeven.

Gemeenten nemen hun financiële verantwoordelijkheid

Gemeenten nemen hun financiële verantwoordelijkheid. Zij bekostigen samen 65-67% meer dan het zogeheten richtsnoerbedrag voor de lokale publieke omroepen in het Gemeentefonds. Er is per jaar slechts € 10 miljoen beschikbaar. Volgens recent onderzoek door het Centraal Bureau voor de Statistiek en een eerdere evaluatie door het Commissariaat voor de Media (CvdM) verstrekken de gemeenten jaarlijks € 16,5 tot € 16,7 miljoen. Daarnaast is er sprake van indirecte bekostiging.

Essentiële veranderingen bij gemeenten, media en publiek

Sinds 2015 is het gemeentelijke takenpakket fors uitgebreid. Meer taken vergen meer lokale journalistiek. Echter, regionale en lokale kranten plus huis-aan-huis blaadjes verdwijnen of krimpen redactioneel in. Aan de andere kant komt er mede door de verspreidingsmogelijkheden van digitale platforms en internet, steeds meer aanbod en dus steeds meer (commerciële) concurrentie. Binnen dit veranderende medialandschap moet de lokale omroep zijn specifieke rol kunnen blijven uitvoeren. Het publieke karakter ervan kenmerkt zich door een wettelijke taak tot het bieden van informatie, cultuur en educatie, geborgd door de instelling van een Programmabeleidbepalend Orgaan (PBO). Tot slot veranderen de voorkeuren van het publiek: ook traditionele media moeten daarop kunnen inspelen.

November 2018